

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
21 Februarie st. v.
5 Martie st. n.

Este în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 8.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 2 galbeni.

Mirésă până la mörte.

— Novelă. —

I.

Pe timpul lui Mihaiu vitézul țera românescă devenise arena celor mai crâncene lupte ce se purtau în orientul Europei.

Țerile române erau în cale, și aveau parte la totă lupta, ca și când pentru binele lor s'ar fi purtat tôte.

Ele erau pragul Europei, și ah, de multe ori s'au poticnit gloria și ambițiunea împărăției otomane în acest prag de granit!

Și în butul atâtor lupte sângerose, sacrificii și eroism, când fu chemat la tron Mihaiu vitézul, țera românescă se află în starea cea mai rea.

Turcii stăpâneau până la București, nelegiuirile lor stăpâneau țera întregă, și ca să umple păharul suferințelor, ei plănuiau a redica moșeie turcesci, în vëtra creștinătății române, cruțată de strămoși cu atâta sânge.

Dar trâmise Dumnezeu mângăiere țerii, dându-i domn pe Mihaiu vitézul.

Acest domn cu credință creștinescă, cu sufletul voinic, și cu ânima română — vini ca un dar dela Ddeu și întorse o fôie mare în istoria țerei românești.

Adună oștirea țerei, și porni la bătaie.

Cu el porniră binecuvântările țerei și norocul.

Ddeu a voit; și țera în timp puțin fu curățită de păgâni.

Turcii retrecură Dunărea cu rușine și ôstea română se rentörse cu glorie.

Dar turcul eră puternic, și nu putu uită rușinea stégurilor semilunei.

Se reculese de nou și intră în țeră de nou.

Pe la anul 1593 se iviră la Dunăre, trecură apa, și dădură foc satelor de lângă mal.

Vestea de invasiunea turcilor trecu ca fulgerul, și ajunse la București.

Mihaiu Voda redică oștirea ce avu de 'ndemână, și porni spre Dunăre. Cu puțină ôste, dar ôste de eroi.

Ôstea creștinescă se mesură cu armata turcilor, și osmanul perdü lupta.

Jaful severșit pe pământul românesc, fu rësbunat cumplit. Armata turcescă își lăsă flôrea și stégurile spintecate pe malurile Dunării, și gloria seculară intunecată.

Hassan pașa cu remășițele ôstei nu avu curagiu a-și mai cercă norocul, și întinđend corturi pe malul drept al Dunării, tăbëră în giurul Nicopolului.

Acësta fu lupta în care apărü pentru prima-dată junele erou Ion Stanciu.

În mijlocul luptei îl vëdû Mihaiu vitézul, trecënd prin șiruri ca un semiđeu, și deciidënd lupta.

După bătălie fu rëdicat la rang de Agă, și Voda i incredință paza Dunării pe timpuri de nevoi.

Ângagate odată: virtutea, ambițiunea și eroismul acestui june boeriu, în puțin timp făcû minuni pe malurile Dunării.

Osmanul fu alungat peste apă, și tabëra română resuflă pe un moment.

Dar faima perderilor ajunse la divan. Padișahul rëu se mâniă pe Hassan, și pentru de a înfruntă pe Mihaiu, și pentru de a genunchiă țera românilor — trâmise soli la Chanul tătarilor în Crimea, soli și avis, să-și scole Chanul tătarii, și să atace pe români în spate.

Putin timp trecu, și Mihaiu Vodă se află între două focuri.

Și vai, mari două focuri erau acele! Pe unde trecëau, se uscă iërba și potopiă tot.

Mihaiu domnul își reculese ôstea, și trâmise pe Rad Buzescu în contra tătarilor, iër dënsul remase înddërbt, scutind ôstea lui Buzescu și ținënd paza la Dunăre.

Ôstea turcescă o credea resipită; dar ôstea turcilor nu secă pe acele timpuri, ca isvôrele de munte. Mörtea seceră o tabëră și mâne stătea alta în locul ei.

Turcii dela Nicopol se traseră pe Dunăre în sus, și la un loc trecură în țeră.

Dar junele Aga Ion Stanciu prinse veste, alergă câmpuri și deluri, scolă poporul, și le eși nainte.

Eră o nôpte grozavă Stanciu Aga cađu cu oștenii lui asupra turcilor, și făcû un măcel nepomenit.

Nôuele ajutôre ce-i sosiră lui Hassan din Stambul pentru de a se mësura cu Mihaiu vitézul, erau imprăștiate pe malurile Dunării; Hassan pașa așteptă ca tătarii să începă lupta de ceea parte, și ôstea lui nu se rentornă. Ea dormiă blândă în sinul profetului.

Vestea perderii ajunse la Stambul acuma a două ôră. Și Hassan pașa se trezi într'o bună deminëtă cu un mandat dela Sultanul.

Lui Hassan nu-i viniă la socotëlă acest mandat.

„Până luna va fi plină, capul ghiaurului Stanciu vreu să-l vëd în Stambul, seu decă nu: Hassan pașa să și-l trâmیتă al seu“.

Așă sună mandatul.

Turcul e om bun, dar nu se pricepe la glumă.

Hassan eră turc, tatăl seu eră spëima ghiaurilor și avea mare influință la seraiu, cunoșcea mësurile odată luate, deci Hassan șcica ce-l așteptă.

Și-i eră drag de capul lui. Eră tinër și frumo

cariera pe câmpul de luptă i promitea multă glorie, și viața-i promitea multe plăceri.

E greu a muri tânăr și avut!

* * *

La moșia boerului Drăgovan era sărbătoare.

Sărbătoria natura cu cea mai frumoasă și de maiu, sărbătoria castelului antic în cea mai strălucită pompă, sărbătoria satului întreg pe moșia bătrânului boeriu. Și bătrânul Drăgovan, boeriu de viață veche, adunase în giurul său tot ce promitea a redica pompă și strălucire.

Era nuntă, nuntă mare boerescă; nuntă ce făcea să mai strălucască odată anticul castel; nuntă ce făcea să mai întinerască odată vechiul boeriu.

Boierul veduse timpuri multe și grele, perii i erau albi și-i prediceau pe tot momentul, că viața omenescă este trecătoare.

Pentru mângâierea bătrânețelor și pentru averea boerescă i mai remase din toate câte avu în viață: o nepoțică, pe care o iubiă ca sufletul, frumoasa Nastica.

După zile și după ani, boerului i sosi bătrâneța, și copilei i sosi amorul.

Bătrânul s'a dat bătrânețelor, și Nastica s'a dat amorului, căci zilele învinse pe falnicul boeriu, și amorul învinse pe tinera copilă.

Bătrânul serbă nunta Nasticiei; și serbă printr'ensa ziua fericirii sale.

Fusese ostaș în timpul lui, și doriă ca ostaș să rămână a moștenii castelului și moșia din care de atâtea ori alungase dușmanii cu sabia.

Și Dumnezeu i-a împlinit și acest dor.

Ion Stanciu, reboinicul Aga, era fericitul mire. Ah cât era bătrânul de falos, vcrbind țera de junele mire ca de cel mai reboinic ostaș!

— Sabia la brâu, alergă țera, cade pe dușman, și țera e scăpată...

Așa dicea falnicul boeriu, zimbând cu plăcere.

Nastica ascultă cu drag vorbele bătrânului, și cele două flori pe cele două fețe înflorau și străluciau ca florile fericirii.

Lupte sângeroase s'au încins pe câmpia țerii, Stanciu a învins, osmanul alungat peste Dunăre, și oștenul român întors la plug.

Ier Stanciu Aga, a cărui talent, sabie și eroism a pus în uimire oștea păgână, el a dobândit un ânger mai scump decât țeri și împărății, mai frumos decât toate frumusețile orientului, pe frumoasa Nastica.

Și s'a întors din parada cea mare de sânge, la parada cea strălucită a nunții.

Satul de pe moșia boerului era în picioare. Tot ănsul avea sărbătoare, serbau nunta celui mai bun ânger, celui mai bun ostaș.

Clopoțele la trei biserici sunau, strigătele de bucurie a țerenilor umpleau aerul, și conductul nunții ajunsese dela mănăstire la castel.

Anticul castel, din vremile cele grele zidit, și bun pentru vremile bătaioase, era împrejurat cu zid care în față și în dos avea câte o poartă inferecată.

Poporul intră pe porți, lăutarii se puseră la mijloc și se ncinse hora, ier conductul sul scările și trecând prin vechile coridore, umplu saloanele grandioase.

Era seră.

Pe balconul castelului ședeau mirii, bând din parfumul ce li aducea vântul serei din cupele florilor, bând din pocalul cel dulce al fericirii și îmbătându-se cu trag.

Hora țerenilor ce umplea aerul, cântecele și sunnunții, din când în când — numai din când în când âte un suspin tremurător, câte o respirație, câte o

vorbă lină de pe buzele lor, formau o armonie ce-i redică peste ceriuri.

Mirele privia în ochii miresei, acolo în raiul acel profund și strălucit, și până privia acolo, nu șia că este pe lume. Mireasa privia în ochii lui, în ochii bărbatului, în ochii vitelului, și i se părea că ea, ore-cum prin vis — se află rădămiată de brațul unui Dumnezeu.

Mireasa ținia cupa și mirele se mbetă; cupă de nectar, beție din raiu.

Colo în apus trecuse sorele după del, dar ici în apropiere răsăria alt sora mai strălucit; pe ceriu răsăriau stelele, dar ici lângă el alte două stele în care pôte ceti și omul muritor, și el cetia din ele, și ce cetia îl ferecea.

Și cum tot cetia în cele două stele, și cum se mbetă din cel pocal de rubin — noptea tot mai mult se lăsă pe pământ.

— Decă turcii ar trece Dunărea ieră, decă ar prada țera ieră: ce ai face tu Ione? — întrebă mireasa privind în ochii lui grațios.

— Decă aș încinge sabia, și decă aș prada oștea inimică, și aș întorna la tine: ce ai face tu Nastica? — întrebă el desmerdat.

Nastica nu i-a respuns, dar l'a îmbrășat cu mânilor amândouă și l'a sărutat, cu un sărut de mireasă.

Mirele pricepu respunsul.

— Nu voi merge de lângă tine Nastico, nu mă va duce de lângă tine nici o plăcere, nici un dor, nici o amăgire.

— Nici dorul luptelor, nici dragostea gloriei, nici șirurile tovarășilor de arme, nici ochii de femeie?...

— Nastico, nu e dor ca dorul teu, nu e dragoste ca dragostea ta! Tovărășia amorului teu e mai scumpă decât totă lumea, și ochi de femeie nu sânt în lume pentru mine, numai acești doi.

Și acești doi ochi i sarută cu drag.

Colo pe o coste de del se auđi fluierul unui cioban, și în grădina castelului lângă un riu începă o filomelă a cântă cântecul amorului.

Mirii ieră tăceau. Tăceau și se ndrăgiau. Dar până ei tăceau, vorbiă pușorul de lângă riu, și vorbiă ciobanul colo în del. Și ce spunea filomela, și ce cântă fluieră ciobanului, ei gustau fericiti.

În odăile castelului spumegă vinul și bucuria. De vin și de bucurie se mbetău bătrânii, de ochi frumoși de mbetău tinerii.

În sala cea mare se ncepu hora, o hora românească, hora din bătrâni.

Părechile se grupară, și pe o ușe se iviră mirii. Făt-frumos cu Ilăna Cosinzăna.

O trăsăltare, un strigăt de bucurie resună prin odăile de alungul.

Stanciu prinse mireasa de mână și începă hora.

Ah, se veđi pașii lui superbi, și se te nchini majestății bărbătești; se veđi fața ei modestă, mișcările grațioase, și se te inchini frumuseții femeiesci!

Hora se ntinse în cerc mare, voimicii începură saltul.

De afară se auđi un strigăt mare.

„Lasă strige sormanul țeran“.

— Gură copii! — strigă pe țeranie un bătrân din vremile vechi.

De afară se auđi alt strigăt.

Stanciu stătu locului.

Pe fereștile castelului se vedea o zare roșie, ca un turn strălucitor.

— Lumina lampelor se resfrânge în ferești, — țise cineva.

— Ba, — țise Stanciu. Stați pe loc!

(Va urmă.)

V. R. Buticescu.

Încrede-te Române!

Încrede-te în tine,
Române asupra,
Și 'ntorce-s'a spre bine
Și traiu-ți în sfârșit!

Cântarea cea de jale
S'a 'nveseli deplin,
Și cerul vieții tale
Va fi de nou senin.

Încrede-te în tine,
Căci ai putere 'n pept;
Ai brațe mari și pline
Și poți să stai tot drept!

Puterea ta de viață
Uimit-a pe dușmani;
Acea prin nor și ceta
Te-a scote 'n șir de ani.

Încrede-te în tine
Și fii ori când bărbat;
Încetă din suspine,
Fii vesel nencetat!

Tot vesel în lucrare
Să stai necontentit,
Și sporul va fi mare,
N'ai frică de perit.

Încrede-te în tine
Și nu te rădăimă
Pe mânilor străine,
Ci fă cu mâna ta!

Încrederea te 'nnalță
Și-ți dă putere 'n sin;
De vrei să aibi dar viață,
Încrede-te, Român!

Iosif Vulcan.

Cugetările unei regine.

— Traduse din „La Nouvelle Revue”. —

IX.

Natura.

Nu voim să credem în ceea ce este în contra legilor naturii; dar oare cunoștem legile naturii?

Sorele nu vede lumea de cât plină de căldură și de lumină.

Fii mai întâi soră și apoi privește lumea.

Multe floricele sunt călcate de trecători. Natura bogată și nesecabilă le 'nlocuiește cu belșug. Faceți ca densa.

Cănela dela Saint-Bernard este nobil și generos; buldogul este lăcom și impetuos; ogarul capricios și schimbător. Astfel i-a făcut natura punând însă pe ei semnul caracterului lor, destul de lămurit ca nimeni să nu se potă 'nșelă.

Bărbații Saint-Bernard caută a-și da aer de buldogi; buldogii ar vră să fie ogari, și așa d'aci decurge confuziunea și amăgirea.

X.

Spiritul.

Cugetătorii cei mari și munții te rădăcă în ochii tei. Când două femei inteligente nu isbutesc a scote ura dintr'un om, fii siguri că nu este nimic în el.

O ființă mărginită nu ăcece nici odată: „Sunt un prost!” Sfiela-i naturală il face să se temă d'a avă dreptate.

Când, într'o convorbire, zăresci gândirea ascunsă a celui alt, ți se pare că-i cauți mânilor printr'un zid.

Convorbirile devin penibile când respunzi nu la cuvintele rostite, ci la cele gândite.

Inchipuirea este o tovarășă veselă care face felurite salturi d'a lungul drumului povestindu-ne istorii. Realitatea este o femeie bătrână care nu vorbește de cât de densă și care, totdeauna obosită, cere s'o duci în spinare.

Comparațiunile strică impresiunile, precum asemuirile strică obrazele.

Nu poți să fii cu spirit de cât când sunt cei cari te încungioră. În deșert cocoșul cântă rațelor; ele nu-l înțeleg.

Ne temem de originalitate ca d'o haină pré nouă; și ne punem toate silințele ca să fim ca totă lumea.

Scriind mereu despre scrierile celorlalți, ajungem a ne crede mai mult spirit de cât ei, și decă n'am fi convinși că Isus este Dău, predicatorii i-ar găsi un spirit mediocru.

Vorbind mult omul își schimbă aurul cugetărilor sale în bani merunți, până ce pare sêrac.

Într'un moment tragic și într'o împregiurare grea, omul spune prostii. Cănela latră când i-e frică.

Spre a măsura spiritul, măsurăm craniurile. Este ca și când am mănca cōgiele strugurilor spre a găsi buchetul vinului.

Când cineva își ride d'o persoană pe care o iubești, îți inghetă grădina.

Condeul mângăie mai bine de cât religiunea, și tortură mai bine de cât inchișiunea.

Cugetătorii guvernă lumea fără să știe, cei puternici sunt guvernați de lume, fără a-și da nici ei sêma.

Trebuie tol atăta gândire spre a produce o cugetare, cât și generațiuni pentru a produce un cugetător.

XI.

Virtutea.

Să nu te crești injosit pentru c'ai cunoscut ispitierea. Socrat fu de două ori mare, pentru că 'nvinsese pe cealaltă.

Răbdarea nu este pasivă; din contra, ea este activă, este puterea concentrată.

Trebuie o delicateță infinită pentru a răspunde la o confesiune, fără a invenina rēul.

Singurătatea place unei conștiințe linișcite. Un suflet inovat privește singurătatea ca o 'nchișore celulară.

Puritatea este ca opalul; ea este luată drept neînsemnătate de cei cari nu-i vėd focurile ei.

Decă bucuriile lumii nu sunt curate, este pentru că nu sūntem curați.

Datoria nu-și încruntă sprincenile de cât când fugi de ea. Urmėz-o și ea ți-va zimbă.

Cât de răbdători am fi pentru toți, decă am luă defectele lor drept nebunii!

Prostia se pune la rangul întâiu, spre a fi vėdută; inteligența inapoi, ca să vėdă.

Puritatea pōte esista fără candore; candorea nu pōte fără puritate.

Luptăm contra defectelor care ne fac să suferim și mângăiem pe cele cari fac să suferă pe cealaltă.

Deprinderile rele ne sânt mai ales displăcute, pe când defectele par une-ori plăcute.

XII.

A r t a.

Este mai neapărat pentru poet d'a fi adevărat în simțiment de cât în invențiune.

Artistul este amoresat d'o pânză virgină, d'o pagină albă, d'o bucată de marmoră neatinsă; îndată ce mâna-i le-a făcut neperitoare, el le uresce; și vai de el dec' ar rămâne amoresat de ele!

Poeții cei răi fac cu limba, ceea ce preoții cei răi fac cu religiunea, o închisore strîmptă.

XIII.

M â n d r i a.

Cât de fericit ești când îți închipuești c'ai cugetat pentru c'ai spus un proverb séu o banalitate!

Ești mândru de strămoșii tei, din cauza mulțimei lor. Strănepoții tei, crescuți în aceste simțimente, nu vor vedé în tine de cât un număr d'ordin.

Mândria, unită cu puterea, inobilă; unită cu slăbiciunea, degradă.

Sântem mai mândri de folosele dobândite de cât de talentele noastre; și cu tôte aceste folosele nu fac de cât a ne pune la nivelul cui-va; numai talentul ne 'nalță.

Marele ceremonii sânt niște comedii jucate pe scene fără culise. Iluziunea se perde îndată și efectele sânt stricate.

Ca să fii mare, trebuie ca persóna-ți să dispară sub operile tale.

XIV.

P o l i t i c a.

Ne grăbim să implantăm într'o țără nouă civilizațiunea țerilor vechi. Este ca cum am înlocui dinții de lapte cu rateliarul unei bătrâne.

În unele condițiuni ești atât de des silit să-ți mușci limba, în cât ea se paralizează și nu poți de cât să îngani vechile frase convenite.

Se dă o limbă și chiar un condeiu tutor muritorilor pentru a s'apără. Numai suveranilor li se cere să fie ca dumneșeu, să fie insultat fără să dică un cuvânt.

Contrațicerile însufleșce convorbirea; iecă de ce ni se ureșce la Curte.

Principii se cresc pentru a trăi cu tótă lumea: ar trebui ca tótă lumea să fie crescută ca principii.

Ca să fii amicul unui suveran, ar trebui să fii fără pasiune, fără ambițiune, fără egoism, a vedé limpede ș'a prevedé, în fine, să nu fii om.

Se citează adesea cuvintele Bibliei: Nu te 'ncrede în principii! Să uită sfrșitul frasei: fiind că sânt ómeni!

Femeile care se mestecă în politică sânt găini care se fac vulturi.

Politica 'naltă se compune de injosiri, care forméză trepte de suire.

Politica séménă cu pustiul: o vijeliă forméză un munte uriaș, și miragiile sânt dese și periculoșe.

Un principe n'are nevoie de cât de ochi și de urechi; gura nu-i serveșce de cât pentru a suride.

Meseria de suverană nu cere de cât trei calități: frumusețea, bunătatea și fecunditatea.

Mulțimea este ca marea: ea te pörtă și te afundă, apă vânt.

XV.

Cugetări felurite.

Centru ce cenușiu este o față distinsă? fiind că la ochi.

A nu-ți urmă sfaturile, nu este nimic. A le urmă pe jumătate, este a te face să te posomorești.

La o căsătorie, bărbații rid, ier femeile plâng.

Grăsimea și fudulia te fac nesimțitor la frig, ceea ce nu te împedeeă d'a avé fumuri.

Firul de ierbă se rădică sub pașii tei, tot așa de verde ca mai nainte. Din nenorocire, ești urmat de alții cari fac o potecă, și ierbă dispere.

Cocoșul întruneșce în persóna sa pe ture și pe cavaler: el cumulează.

Scóte frumoșele aripi curcubeate ale unui fluture, nu mai rămâne de cât un reptil.

O taină este ca o bortă în haina ta; cu cât o ascunđi, cu atât o areți.

Somnul este un hoț generos: el dă puterii ce răpeșce timpului.

Atmosfera unor noi veniți pătrunde răpede într'un cerc și-l schimbă, precum o culóre nouă schimbă pe cele cu care o amesteci.

Lingușitorii încep totdeuna prin a dice că nu șciu să lingușescă.

Cometele și ómenii mari lasă o urmă de lumină, în care se mișcă o mulțime d'atome.

Decă bieții martiri ar fi șciut cât de puțin lucru este a schimbă ideile, n'ar fi fost rugi.

Pruderia este un profum care ascunde aer vițiat.

Multe răni primite fac din tine un erou în ochii lumii, în ochii tei un invalid.

Când vor s'affirme un lucru, iau totdeuna pe Dumneșeu de martor, pentru că el nu contrațice nici-odată.

N'ar fi martiri, de n'ar fi mulțimea.

Emițend o părere, te lovești de cine-va, ca valul de stâncă: une-ori te retragi; câte-odată te sfărâmi în spumă.

Te posomorești când presimți o rugăciune ce nu-ți place s'o refusi. Este ca cum te-ai întorce în contra vântului, c'a să-l oprești d'a nu luá forma unei tulipe.

Nótea tótlul este de foc, stelele, cugetările și la-crimel.

Mulți nu critică, de cât pentru a aretá că nu sânt ignoranți. Ei nu șciu că indulgița este semnul celei mai 'nalte culturi.

Mânia este un fel de voluptate; după ce sângele se linișceșce, te simți ca cum ai fi fost bătut.

Ómenii iuți uită îndată obiectul mâniei lor și se miră fórte că altul își mai aduce aminte de el. Numai sângele réu ce ți-ai făcut îți rămâne pe inimă.

Pietatea este nostalgia raiului perdut.

Decă sânt cari au trebuință d'a simți pe Dșeu lângă dênșii chiar decă ar fi sé-i pedepsescă mereu, lasă-i în pace; n'ai nimic mai bun a le da.

Omul trebuie să fie ori fórte pios, ori fórte filosof; trebuie să dică ori: Dómne, facă-se voia ta! séu: Natură, primesc legile tale, chiar când ele me sdrobesc!

Mai fie-care din noi, are calendriul seu... Cei care inviă, nu mai aparțin pământului.

(„Românul.“)

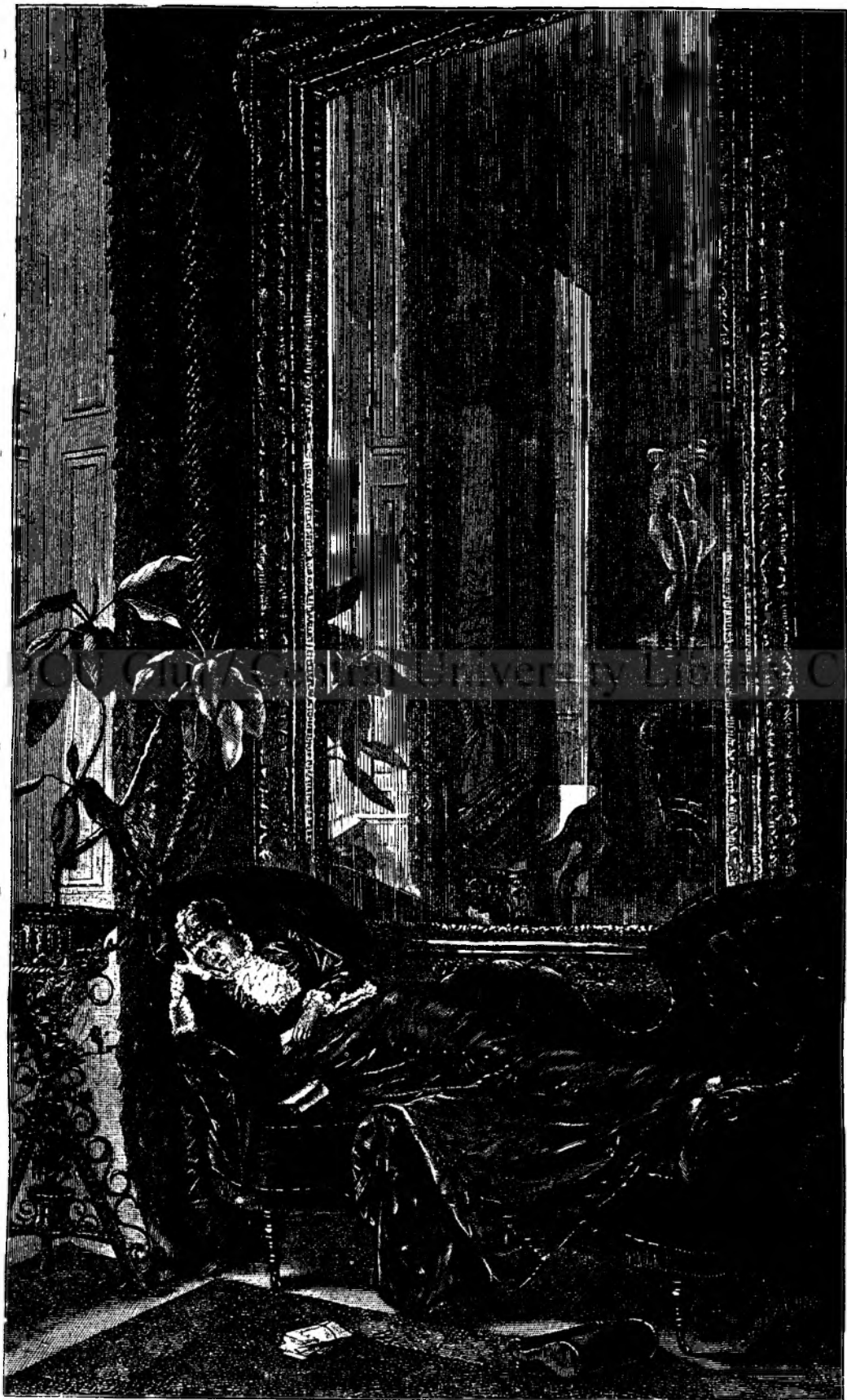
Carmen Sylva.

C e r i u l.

— Cugetări din filosofia naturei. —

(Urmare.)

Să ne depărtăm acum de cătră pământ, și în călătoria noastră prin ceriu vom află pe Marte, în privința depărtării a patrulea planet a sórelui; acésta lume poșede ênsușiri, cari séménă fórte cu ale pământului; atmosfera e chiar ca a noastră; acolo încă sânt câmpii de ghiată în giurul poliilor; este continent și sânt oceane, acărur formare geografică séménă mult celor pământ-

S u v e n i r e a .

tești, clima și anutimpurile încă sunt mai ca ale noastre; toate aceste arată destul de învederat, cumcă ființele de pe planetul Marte trebuie să semene cu cele pământesti; acolo mai toate împregiurările sunt ca la noi, împregiurări, între cari pot să viețuiescă ființe organice; aceste nu pot dar lipsi nici de pe Marte.

După acest planet urmăză asteroidele — niște stele mărunte, acărur număr trece peste 200 — ele sunt urmele unei catastrofe cerești; sunt ruinele unei lumi, care s'a frânt în bucăți prin un potop vulcanic, adevărat prin o revoluțiune geologică.

Dincolo de asteroide se învârt prin regiunile cerului un glob colosal: planetul Jupiter, regentul anului curinte 1882. Jupiter este cea mai mare stea în sistemul nostru solar, o zi pe Jupiter durează numai 5 ore, așa dară locuitorii acestei lumi trebuie să poședă o celeritate a corpului și a spiritului, trebuie să fie în stare a isprăvi în puține minute aceea, cu ce noi petrecem ore întregi. Pe cât sunt însă de scurte zilele, pe atât durează mai lung anii așa, încât locuitorii de pe Jupiter au numai 8 ani, până când noi numărăm un seclu întreg. Acesta lume are o atmosferă, în care, mai totdeauna, este negură desă.

Planetul Jupiter primește dela soare de 27 ori mai puțină lumină și căldura decât pământul, materia lui este de 4 ori mai ușoră decât pământul, așa e de ușor ca și când tot globul acela colosal ar fi făcut din lemn de fag.

În giurul lui se învârtesc patru Luni, cari luminează noptile cele scurte.

Al șesele planet al sistemului nostru solar este Saturn, apoi vine Uran și în urmă Neptun. Saturn este împresurat cu un ânel colosal, un an pe Saturn durează 30 de ani pământesti, dar o zi numai 10 ore și 18 minute, volumul acestei lumi e de 734 ori mai mare decât pământul, depărtarea de către soare 190 milioane mile. Soarele se vede acolo de 90 ori mai mic, dar ânelul acela colosal apare, ca un brâu de foc pe firmament.

Planetul Saturn încă poșede atmosferă, care se deosebește de a pământului, dar pe lângă toate aceste acolo pot să locuiescă ființe, acărur organism să află bine între împregiurări cari nouă ne-ar causă mörte în puține mominte. În o depărtare de 402 milioane mile aflăm planetul Uran, care e de 99 ori mai mare decât pământul, un an acolo durează 84 ani pământesti, anutimpurile se deosebesc foarte, întunerecul și frigul este cu mult mai mare decât la noi.

Cel din urmă planet în sistemul nostru e Neptun, el s'a zărit pe ceriu întâia oară la anul 1846 sept. 23 dar mai înainte de a fi văzut s'a profețit esistența lui prin genialul Leverrier. E de 30 ori mai de parte de soare decât pământul, un an pe Neptun durează 164 ani de ai noștri; fie-care anutimp durează 40 de ani, e de o 100 ori mai mare și primește dela soare 1300 ori mai puțină lumină decât pământul etc. În multe privințe semănă, dar în multe privințe se deosebesc aceste lumi, de a noastră; asemănarea lumilor ne spune cumcă și acolo trăiesc ființe, ier diferențele împregiurărilor ne demustră, cumcă ele se deosebesc de cele pământesti.

Aici la noi, pe pământ, în clima rece trăiesc alte rase de oameni, alte animale și alte plante, decât sub clima cea blândă, și ieră cu totul altele în căldura tropică a ecuatorului, aici trăiește morul negru, trândav și cu puțină capacitate de progres; sub clima moderată caucasianul inteligent, omul culturii și al civilizațiunii, ubito riul artei și a științelor; ier la nordul înalt, de arborii și plantele nu mai pot crește de frigul puic, acolo petrece viața sa escimoul cu stătura-i de pu și cu puțină înțelegință. În pădurile străbune a tropice cresc fierele înfricoșate, cum e leul, regele or și tigru crudel; pe câmpiile sterile a nor-

dului alergă cerbul tarand, printre munții de ghiață a polilor pândește a sa pradă ursul maritim; toate aceste animale și plante la noi, în clima blândă, nu se pot afla, se deosebesc de animalele, arborii și plantele noastre, și precum sub diferitele climate ale pământului aflăm alte rase de oameni, alte animale și plante, chiar așa, ba döră mai mult, se vor deosebi ființele stelelor de cele pământesti!

Pe un corp ceresc căldura e mai mare decât pe pământ, pe altul lumina e mai ageră, atmosfera mai rară seu mai desă, greutatea corpurilor mai mică, zilele mai scurte, anii cu mult mai lungi, primăvera eternă șcl. de aici însă nici decât nu urmăză, cumcă pe acolo să nu existe ființe; există ele de sigur, dar se deosebesc de cele pământesti; acele ființe sunt mai nalte, mai sublime, seu pöte că sunt mai inferiore, mai debile decât omul, după cum adevărat împregiurările, condițiunile de vieță sunt acolo mai favorabile seu mai vitrege, decât la noi!

Ele se află bine, cresc și se desvöltă, pentru că organismul lor este acomodat și întocmit după împregiurările de acolo, între cari omul seu animalele pământesti ar perî în puține mominte; au nu vedem, că în oceanele și riurile noastre sunt nenumărate ființe, cari pe uscat nu pot trăi nici decât, chiar așa n'ar puté să trăiescă omul și animalele pământesti în atmosfera desă a lui Jupiter seu în căldura gröznică a planetului Mercur!

Tot ce există și se naște din sinul falnicei nature, are un scop anumit, nimic nu este însădă; dela firul, țarina, care se lęgână pe aripele vântului, până la acele globuri colosali, cari plutesc prin regiunile cerului, toate au menirea lor!

Pretotindenea trebuie să fie vieță, toate făpturile sunt dătore să contribuie la armonia întregului sublim, trebuie să se disolve! Drept aceea și corpurile cerești trebuie să aibă un scop, și acesta nu pöte fi altul, decât a servi ca locuință ființelor organice; a fi locuite, este starea normală a corpurilor cerești!

Mai adaugem, cumcă spiritul ființelor, cari trăesc pe alte corpuri cerești, nu pöte fi cu totul deosebit de al nostru, spiritul lor încă va și judecă și conchide, va și să iubescă frumosul și să caute adevărul! Pentru că în spirit, afle-se acela ori unde, se reflectă logica, după care lucrăză legile naturei, aceste sunt însă pretotindenea identice și nestrămutavere, așa dar și legile rațiunii, modul de cugetare a ființelor inteligente trebuie să fie în esință identic, locuiescă ele pe pământ, au pe planetul Marté și pe splendidul Jupiter!

Forțe la loc se esprimă dar Oerstedt când dice, că precum legile naturei, așa și legile cugetării sunt universale; toate spiritele universului, locuiescă ele ori unde, poșed cele trei facultăți: înțelegința, simțământul și voința, iubesc frumosul, binele și adevărul! Pentru tot universal este dar numai o logică, după care legile naturei se privesc ca legile rațiunii!

Spiritul acelor ființe cerești nu se deosebește de al nostru în privința calitativă, ci numai cuantitavă, adevărat sunt ființe mai talentate, mai geniale și fericite, au mai obscure, mai inferiore decât omul, după cum adevărat împregiurările sunt mai favorabile seu mai necorespundătore decât la noi! Flammarion dice, cumcă planetul Jupiter e cel mai favorit dintre toate planetele, acolo primăvera este eternă și anii de 12 ori mai lungi, decât la noi; ier celebrul Brewster se exprimă în termeni foarte măgulitori despre locuitorii lui Jupiter: între împregiurările de acolo — dice el — pöte să existe o astfel de minte puternică, pe lângă care geniul lui Newton e numai un pigmeu, un spirit care pătrunde toate

tainele naturii și știe apretia pe creatorul așa, după cum se cuvine!

Studiul naturii l'a învățat pe om întru toți timpii, cumcă corpurile cerești trebuie să fie locuite; acesta nu e convingere basată pe năsip, ci un adevăr științific, o idee demnă de înțelepciunea creatorului. În toți timpii și la toate națiunile au existat bărbați de spirit și geniu, cari au afirmat acest adevăr, și apoi aceea ce au putut crede un Descartes, Newton, Kant, Voltaire și Laplace, putem și noi accepta cu sufletul liniștit!

Cu siguranță filosofică putem dar dice, cumcă ceriul are locuitori, cari cugetă chiar după același legi, ca spiritul nostru, după legile universale ale rațiunii!...

*

Am vorbit despre facerea lumii și despre locuitorii cerului, să trecem acuma la a treia cestiune mare a cosmologiei, la cestiunea potopului!

Să privim în giur de noi și vom afla, cumcă nimic nu e statornic, tot ce s'a născut trebuie să moră, toate sunt trecătoare, toate se dizolvă și se străformă. Au nu vedeți cum cade în mormânt și se preface în țărână acel corp, care era odinioară locașul unui spirit mare, apoi se răsipește și nici batăr o pără simplă nu-i însemnă locul odihnei; nu vedeți cum se înalță din când în când câte o ginte mare, ca un far splendid din oceanul istoriei, strălucеște, apoi se stinge și pierе fără urmă de pe fața pământului.

O melancolie adâncă te cuprinde vedând, că totul e trecător; te întrebi cu curiositate: oare să se strice și să peră toate, și numai pământul acesta, care a născut din sinul seu atâte națiuni și le-a îngropat apoi în a sa țărână, numai el să fie etern și neperitor?! Nu! Acesta nu se poate! Nu numai doctrinele religioase a tuturor popoarelor, dar și știința pozitivă de o potrivă ne vorbesc despre potopul lumii; veni-vă timpul, când se va stinge ultima rață a sorelui, când nu vor mai suride florile primăverii, și în obscuritatea și tăcerea teribilă nu va mai pălăni nici un simțământ!

Precum trăsare individul, cugetând la ora tristă a morții, așa trebuie să se îngrozescă tot nēmum omenesc, auzind a sa sentință de mōrte și a pământului, pe care locuiește!

Știința modernă înțelege sub potop — finea lumii — o astfel de schimbare a impregiurărilor, care va nimici toate ființele pămēntești și va face imposibilă existența lor! Forța, care ne-a născut, ne va și nimici de sigur!

Vięta și prosperarea tuturor ființelor depinde în prima linie dela lumina și căldura binefăcătoare a sorelui, când el va denegă pământului favorul, ce il împrumută astăzi așa liberal, atunci se va șterge fără urmă vięta de pe pământ!

După cum se știe, sōrele este un glob colosal de fluid învăpăiat, ier petele solare sūnt niște stānci grandioase, cari înnotă în fluidul ferbinte, și s'au format astfel, că fluidul pe unele locuri recindu-se s'au consolidat aceste bucăți recite le numim noi pete solare.

(Finea va urmă.)

Petru Pipoș.

Bibliografie.*

Gramatica limbei române, întocmită pentru școlile secundare, de Nicolau Piltia, prof. la gimn. român gr. or. din Brașov; editura și tipariul tipografiei Alexi în Brașov 1881, (pag. XII, 202, prețul ?)

*O critică bună este o biciuire, care te face să te arunci înainte și să câștigi cursul; o critică rea este o

* Autorii cari doresc să publicăm dare de sēmă despre scrierile lor, sūnt rugați a ne trāmite câte două exemplare din acele.

Red.

pedecă rău pusă, care te face să te abați*. Aceste cuvinte de aur, rostite de Carmen Sylva, ne veniră în minte, apucându-ne, nu de criticarea formală și în chiar toate amēnunțele, ci de o scurtă recensiune a opului îndegetat în titlu. Ne vom și nevoi a nu le perde în asemeni lucrări și impregiurări nici odată din vedere.

Cetirea atentivă a gramaticii dlui Piltia ne face impresiunea generală, că ea e scrisă de un june profesor zelos, carele se ocupă serios cu obiectul său și il pētrunse cât se pōte de bine, carele însă, nebăgând în sēmă adevărul mactimei bătrānului Horațiu „nonum prematur in annum“, și consecințele atarei nebăgări în sēmă, nu-ș lāsă destul timp spre a dispune și ordina materialul în toate părțile și locurile într'un mod așa de luminos, cum se pare că autorul voia și materialul i se legănă dinaintea ochilor minții. Ba chiar și sub decursul tipării opului pare a se fi cam prē grabit și pripit.

Numai așa ne putem splică erori, încă nici nu introduse între „errata“, ca cea de pe pag. 55 § 53, unde în loc de a vorbi sub punctul al doile de numărul plural al verbelor, după ce sub punctul prim începuse cu numărul singular, repețește esplicarea celor trei persoane verbali, ce le esplicase deja pe p. 53 § 50. Tot din đisa causă ne esplicăm faptul, că d. P. uită cu totul de unele fenomene și forme ale limbei rom., buna oară de declinațiunea nearticlată, de vocativul ființelor animate și ajectivelor calitative apertinătoare declinațiunii u, de imperativul negativ, șcl. Mai departe, că la partea întâie formală și etimologică a cărții în esplicările, notele și adausele, ce le dă după regulile și paradigmele gramaticali, apoi la partea a doua sintactici în notele și adausele fōrte numeroase (mai pe fie-care pagină 2—3 adause și pe atâte note, pe pag. 195 o notă și șese adause) unele lucruri câte odată se repețesc de două și de mai multe ori. În fine că în memoratele esplicări, note și adause une-ori nu domnește mai nici o sistemă, ceea ce, bine că autorul lasă în voia profesorului a face pe școlari să învețe din ele numai ce va afla mai necesar, îngreună însă priceperea ușoră și întunecă luminoșia, calități atât de recerute într'o carte didactică.

Altmintre noi sūntem cu totul de acord cu d. P. în privința metodei, ce-l urmēză în cartea sa și despre care în prefață dice: „În școlile secundare, cu deosebire într'ale noastre din Ungaria, unde studiul limbei materne resp. al limbei rom. este redus la un număr fōrte mic de 2—3 ore, din cauza multelor limbi cari trebuie a se propune, nu se pōte aplică (sistema catehetică etc.) În școlile noastre secundare din Ungaria gramatica limbei rom. trebuie a conține regulile și definițiuni scurte și precise, ilustrate prin puține și potrivite exemple practice, pentru ca la celelalte limbi, cari se propun, să nu mai fie neapērat de lipsă a se învăță definițiunile părților vorbirei“ șcl.

Amēsurat acestor autorul se și adoperă a ne prezentă în șirul desfășorărilor sale cu anumită comptitate și așa dicēnd repediciune viōie definițiunile, cum și regulile formelor și usul gramatical și sintactic al celor de ce părți ale cuvēntării române, câte adeca iea dēnsul (sustantiv, artichu, ajectiv, pronume, numēral, verb, adverb, prepușețiune, conjuncțiune, întrejecțiune.)

Numai cât definițiunile încă nu totdeuna îi succed: une-ori pare că „brevis esse vult et obscurus evadit“, alte ori din contră încurecă în ele prē multe sēsūs. Și cu toate aceste șcim, că definițiunile esacte sūnt de moment principal pentru veri-ce carte și scriere, desclinit însă pentru cărți școlastice. Așa p. e. la pag. 5 § 9: „toate vorbele sēsū cuvintele, care le are limba rom., se împart, după însemnarea lor, în de ce clase

numite părți ale cuvântului său ale vorbirei (său părți de cuvânt); după această definiție cuvintele rom. se împart în zece clase numite părți ale cuvântului său părți de cuvânt: asta este atăta, cât a defini, idem per idem, ori încă ceva și mai rău. Asemenea, pe aceeași pag., definițiunea silabei e pleonastică și totuși neesactă. P. 9: „dela sustantivele masc. terminate în u și e se formeză femininele” șcl. trebuia adaus: dela sustantivele masc. de ființe animate, căci numai pe aceste le putem moționă; ș. a.

Să venim acum și să relevăm ună altă în ordinea opului însuși.

Observăm înainte de toate, că d. P. în prefață ne dă sémă și despre ortografia, cu care își scrisese cartea și care nu întrebuițeză semnele grafice tocmai în acel mod, cum a stabilit această provisoric Academia rom. Aname folosește și accentele greu și acut, tot cam acolo, unde și ortografia etimologică, sau cipariană; nu mai nu cu atăta consecință. Așa scrie: lăudă, ședū, ceti, făcū; penă, móră; a lăudă, a ședé, a iubi; el cântă, auđiá; dară pers. I: cânt-am, șed-ém, făc-ém, auđi-am, așa cât la conj. IV imperfectul pare a se formă dela infinitiv, la celelalte trei însă dela tema verbului. Afară de acea d. P. uséză pretotindeni pe finalele *i* și *u* și încă fără semicerc, pentru păstrarea căror litere combate cu pētrundere și cu argumente nimerite, la cari argumente se mai puteă adauge și altele, p. e. când pronumele personali scurtate se pun în urma verbului.

Trecend la sustantiv și artichu și la declinațiunea lor, cu mirare vedem, că pe lângă artichul fem. *a* mai avem pe *ea* și *ua*, ieră GD. cestui ultim *lei*; cu toate aste la paradigmă scrie: punte-a, punți-i, vițé-u-a, vițé-l-ei; veđi bine că recte trebuia să se scrie: vițele-i, vițele-lor, ca și: punți-i, dómne-i, punți-lor, dómne-lor. Dară, precum aieptărăm deja, d. P. nu cunósce declinațiune nearticlată; „e pur si muove”, și ea totuși esiste.

La formarea pluralului sustantivelor între altele se relevă „car, pl. caré, nu cară”; e bine, nu singur acest sustantiv forméză multariul în a său, după d. P., în é, ci posedem de aceste cu decile; chiar autorul mai aduce îndată pe aceeași pag. sub nr. 6: ogóré. Ci să procedem mai departe, mai făcend — din incidentele formelor: morménturi, páménturi, neologisme, barbarisme șcl., cari ultime autorul le ține mai bune și mai corecte decât: barbarismi, neologismi, încă numai acea observare, că în opul presinte formele limbali sunt susceptive fără vre o alegere, bune rele, corecte ori mai puțin corecte, toate dea valma (cfr. pag. 42, 3; 69, 8 etc.)

La comparațiunea ajectivelor, ea se tăcem de „superlativul absolut său cercuscis”, ca și când cel relativ n'ar fi asemenea cercuscis, nu stă, că ajectivele puse în gradul comparativ, își au locul, când stau ca atribute pe lângă sustantive, totdeuna în urma acestora; ci și aice ne bucurăm de frumoșa libertate a limbii noastre, de a puté pune ajectivul, fie în gradul pozitiv, fie în comparativ, fie în superlativ, înaintea ori în urma sustantivului, p. e. cesta își cumpără mai frumoșe lucruri decât cela.

Mai multe ne ocurg de observat la pronume. Aname decât tonul principal al propusețiunii nu zace pe pronumele personal, acesta nu numai „pote” rămâne neesprimit (pag. 26, 1), ci trebuie să rămână. În privința această n'are loc vre-o liberalitate și indulgență, decât altcum vrem să ne păstrăm intact spiritul și firea limbii; și caută să insistem cu atât mai mult în aceastăensiune, cu cât ales în ținuturi, unde Românii vin în contact mai des cu Germani, scriitorii noștri, între

ei câte odată și d. P., pré ușor alunecă cătră germanismul din vorbă. Mai departe nu vedem rațiunea, de a se scrie într'o singură vorbă: dintrensul, întrensul, printrensul, dintrensa șcl., cum propune d. P. (pag. 29 not.) Apoi între cestiunatul pronume și între prepusețiunile din, în, prin nu e nici o întăritură tr, ci înaintea ăisului pronume stau prepusețiunile de-întru, întru, pre-întru.

Nu ne putem uni nici cu ceea ce se scrie despre posesivul de pers. 3 (pag. 30, 2), că adecă pentru său, sa, săi, sale se întrebuițeză spre mai mare deosebire lui, ei, lor. Noué cel puțin nu ni se pare nici decum mai deosebită și mai lămurită ăicerea: Cain ucise pe fratele lui Abel, decât: Cain ucise pe fratele său Abel; său: copilul spuse profesorului, că au sosit părinții lui, (ai cui părinți? ai copilului ori ai profesorului? Nu șciu.) Îș are dară și seu și lui usul și locul p'aci nealienabil: cela când obiectul poses se refera la subiectul logic, cesta în alalte casuri. Veđi bine că ađi nici chiar scriitori de frunte nu-ș pré fac scrupuli dintru călcarea acestor și altor asemeni legi străvechi și pré frumoșe ale românescăi; ce să mai aștepti apoi dela „dii minorum gentium”?!... Greșită e și acea afirmațiune, că pronumele posesive rom. sunt defective de declinațiune; căđi acolo avem îndată G. D. fem.: mele, tale, sale șcl.

Nu sântem mai încolo pentru introducerea unei distincțiuni ca acea, care ađi nu esiste în limbă-ne și după care relativul „ce” să se întrebuițeze mai vortos cu referință la lucruri, ieră care cu referință la persoane. Ungara literară încă face asemenea distingere între relatiive mely și ki, însă poporul magiar nici până în ăia de ađi nu vre să șcie nimic de acesta. Apoi artichul determinativ primariu se pôte la relativul care adauge, ori ba, după plac; ieră nu numai decât sustantivul de relațiune e mai depărtat (pag. 33—34, 1 și 2). De asemenea pronumele interogativ „ce” se întăreșce ori nu se întăreșce prin sustantivul fel, (soiu, specie) când întrebăm după calitățile său speciile ființelor.

Trecem peste alte mai menunte, bunămite: că pron. nehotărît niște e simplu; că nișcari se întrebuițeză numai în plural; că veri-care se întrebuițeză numai ca sustantiv (pag. 35); că, la numenii cardinali, în numărare se ăice deci în loc de decimi; că numărălele nehotărîte atăți, căți-va la d. P. nu figuréză de loc în singular; că nu toate numărălele nedifinite stau numai înaintea sustantivului, ci mult, destul, întreg, tot, puțin ș. a. pot stă și după sustantiv (pag. 51, 5.)

Venim la pré momentósa parte a cuvântării, la verb. Aici merită atențiune d. P. din partea gramaticilor rom., cari până acum într'adevăr mai toți nebăgară în sémă fôrte semnificativul mod dubitativ al limbii rom., p. e. cine va fi strigând? copilul va fi durmind (pag. 56 not.) Infinitivul lung însă fără îndoielă e infinitiv adevărat, nu numai după formă său nume (p. 57 not. 2), ci și după întrebuițare, cel puțin în une părți din munții aurari ai Transilvaniei, pôte și pe aiurea; ca să tăcem de usul său în trecut. Ba în modul optativ postpunend verbul ausiliar infinitivului, acesta îl întrebuițăm lung toți Românii, căți ne șcim limba, pr. laudare-aș facere-ai șcl. Tot la infinitiv, de ce pune d. P. înainte-i: a, de a, spre a, și de ce nu mai pune în consecință și: pentru a, până a șcl.? căci, precum șcim, număróse dintre prepusețiuni se pot construi cu infinitivul verbal, pe când proprie particula sóță, numai în vre două casuri omisibile, a infinitivului nostru, ca în anglesa to, este a; deci numai această trebuia pusă în paradigmă.

Mai departe nu e cu totul exact, că verbul a fi este întreg ausiliar (pag. 63, 5.) De regretat e și aceea, că la préperfectul verbelor chiar pluralul cel regulat (lăudasem, tăcuseți, auđise) e omis, și în locu-i se aduce cel corupt cu silaba r ă intercalată (lăudaserăm, tăcuserăți șcl.) Aice ca și într'alte locuri, ca și p. e. la perfecte și participiile verbelor d a u, s t a u (dam și dedem; daiu, dedeiu, dăduiu și d. teiu; dat și dădut șcl.), ar fi fost, după noi, de dorit, a se arăta formele mai regulate și deci mai recomandabili, ieră ce lalealte a se relegă la note, esplicări și adause. Apoi în adausele flesionarie e z și e s c la une verbe de conj. I și resp. IV noi nu mai simțim sensul *incoativ séu de începere* (pag. 68, 7), pe care și în latina numai i s c il avea. La participiul trecut nu numai frige mută consuna finală a temei în p, ci și s u g e ș. a. (pag. 70 not.) În fine verbul t a c nu ni se pare pré bine ales ca schemă de conjugățiunea verbelor pasive.

Nu e exact mai încolo nici aceea, că în forma afirmativă a vorbirei pronumele reflexive stau înaintea verbului, ieră în cea interogativă în urma aceluia (pag. 75, 5.) Românul se simte și aici, cel puțin în limba și cugetele sale liber ca vulturul Carpaților. Pronumele reflexive, ca și verbele ajutătoare, în forma afirmativă ca și în cea interogativă pot stă înaintea ori în urma verbului, după cum poftese pondul și eleganța vorbirei. Veđi cântecele poporali rom. și scriitorii rom. mai buni de astăđi, ca să nu mai grăim de limba rom. vechie.

Neromânește ne sună esemplul (pag. 80, not.): eu trebuie a rămâne a casă. Apoi verbul p 6 t e întrebuintându-se ca reflexiv și unipersonal, nu cere totdeuna conjuncțiunea c a séu c ă înaintea verbului aternător dela densus (pag. 80, 8), din contră omiterea điselor conjuncțiuni, aici ca și ajure, numai va mări indesimea, frumuseța și eleganța construcțiunii. Pe urmă verb defectiv în adevăratul înțeles al cuvântului are româna nu numai pe a i d a (pag. 80, 10), ci cel puțin încă pe b l e m, b l e ț i, decă nu și altele.

Venind la adverb, autorul ne spune, că atunci, când nu putem hotări mai deaprobe lucrarea verbului printr'un singur adverb, ne folosim de sustantive cu prepușețiuni séu și de alte vorbe, numite locuțiuni séu expresiuni adverbiali; totuși într'un răsuflet, în același § 63 afirmă, că de multe-ori nu ne putem ajutá cu ad- verbe, pentru că nu există. La pag. 82 not. 1 se đice, că sustantivele întrebuintate ca adverbe, decă sunt insočite de attribute, trebuie să aibă prepușețiuni înainte-și; asta însă nu e totdeuna neapărat, ba une-ori chiar se omit cu eleganță cestiuantele prepușețiuni. Apoi adverbele de mod séu de calitate se forméză ce-i drept dela ajective (pag. 83 ad.), se suplinesc însă veri de câte ori și prin locuțiuni adverbiali. Mai departe a đ i nu e prescurtare din a s t ă - đ i, ci derivă din lat. „hoc-die“, ca it. oggi din lat. „hoc-die“. Pe urmă prepușețiunile neseparabili nu sânt t6te citate și enumerate (§ 69); lipsesc a d, e ș, s (ad-un, ad-ap, s-pun, eș-ire) și altele.

Multe am avé de đis și la etimologie, una din părțile principale ale gramaticii, pe care autorul o tractă altcum destul de estins (pag. 91—111.) Ne restringem însă și aici la lucrurile mai bătătoare la ochi.

Înainte de t6te am fi dorit și aici ceva ordine mai mare, pentru mai multă luminoșie; p. e. la derivațiune: suficsele, cari derivă sustantive atrase deverbative, apoi cele denominative, și ierăși suficsele, cari derivă sustantive concrete deverbative, apoi cele denominative, suficsele deminutivali, suficsele augmentative, ș. a. m. d. A două sântem în nedumerire, pentru ce autorul cuvintele formate prin preficse le subsume clasei derivatelor, pe când gramaticii le numără de comun între

compuse? Firește că pedepsa păcatului urmăză numai decă: d. P. iș contradice adecă scriind (pag. 92, 2), că „formarea cuvintelor prin preficse și suficse se numește derivațiune, și suficsele se numesc terminațiuni de derivațiune“ (dar preficsele? ori d6ră și ele se numesc terminațiuni?)

Acum câteva aménunte. Negramaticală e expresiunea, că din ajective se forméză sustantive, adăugând la trupină articolul hotărit l u, l e, a (p. 94, 3. fr. pag. 104, 5); articolul nu e nici când nici sufis nici prefis formativ de cuvinte. A n d u nu e sufis deminutiv (pag. 95, 8), ci augmentativ; ieră augmentative posedé româneșca nu numai pe o i u și (e) t e u, ci încă pe o c ș. a. R6u se esplică derivatele supinali: făcătură, trecătură șcl. (pag. 96 not.), ca și când între primitiv și sufis ar fi întrecalat un t, ceea ce nu stă. Apoi nu numai dela s c r i e facem pe calea vechiului supin lat. s c r i p t - u r ă, ci și dela u n g e (ungere, unxi, unctum) unt-ură, ș. a. C r o i t o r, l u m i n ă t o r șcl. (p. 97, d) nu sânt formațiuni infinitivali, ci de-asemenea supinali cu sufisul o r (nins-6re, pus-6re, profes-or), cari se întrebuintéză când ca ajective, când ca sustantive, după necesitate. Sufisul ț i u n e séu c i u n e e proprie i u n e și forméză cuvinte tot dela supine verbali, f6rte rar ș dela alte părți ale cuvântării, pr. o c u p a ț - i u n e p u t r e đ - i u n e șcl.

Mai departe i s t se adauge nu numai la sustantive (pag. 98, 13), ci și la ajective. De dorit ar fi fost și este apoi, să abjurăm odată sęcăturile de sufise străine, și sub pretextul limbei néoși poporali rom. să nu ne ținem morțiș de ele, mai v6rtos când acele de multe-ori numai câte într'un ținut séu altul și numai în câte 4—5 cuvinte se usită, cari cuvinte pe de-asupra le avem mai totdeuna și în forma lor bună latino-r6mâneșcă, p. e. curăț-enie, sânt-enie, furti-șag, cafe-điu, cafe-t-ier șcl., în loc de: curăție, sântie, furt, cafar séu cafănar șcl. N6u e ni se pare absurditatea absurdităților, ca ceea ce n'a făcut poporul rom. în mijlocul ignoranței seclelor trecute, să facem noi literatorii chiar ađi în epoca literaturii rom. renăscute, generalisând adecă prin scrieri cutari străinismi și barbarismi, cari mai înainte p6te numai în cutare colțișor al românimei eră adoptați și înțeleși. Așá derivativul n i ț ă, și derivatele: s a r n i ț ă séu s o l n i ț ă, t a i n i ț ă, b o t n i ț ă scriitorul acestor marturește sincer, că mai întâiu și întâiu în gramatica dlui P. le ceti și auđi în viața sa; ca să tăcem, că ne-ar placé să șcim primitivul românesc dela s o l n i ț ă. Tot așá întâiașdată auđim, că m i ș e l are femininul m i ș a r c ă (p. 100 not. 1.)

Trecem peste expresiunile neesacte, că dela unele nume de pop6ră nu se forméză ajectivele cu sufisul e s c, ieră alte nume de pop6ră nu se întrebuintéză ca ajective sub forma lor proprie; și că tot în acest tip se forméză ajective și dela numele de geografie, pr. b r a ș o v 6 n brașovenesc, o r a ș 6 n orășenesc (braș6ven, orășen: nume de geografie?) Trecem peste aceea, că la unele ajective se înăsprește l din sufisul a l în r, pr. b u n a r, p o p o r a r, c u l t u r a r șcl. (pag. 104, 4); cum și că unele ajective în o s lapédă acest sufis și adaug vocalea modală a infinitivului spre a formá verbe prin derivațiune, pr. a m ă n i ă, a p e t e c i, a s ă n g e r ă șcl. (pag. 106, 4.) Mai memorăm numai atăta la acesta parte a gramaticii, că autorul numără între compusele cu particule și de aceste: d e B r a ș o v, d e l a P l e v n a, d e p r i m ă v 6 r ă șcl. (pag. 111, b.) și că altele le-a uitat cu „Potol, buna6ră num6roșele sustantive deverbative derivate neproprie, cum le numește Diez, pr. t 6 m - a, l a u d - ă, c o c - u séu c 6 c - a, a j u t - u (ajutul) șcl.

(Finea va urmá.)

Dr. Grig. Silași.

Toaleta pentru salon.

Salonul numai atunci corespunde numelui seu, când în el toate formeză o armonie completă.

Între aceste „tote“, firește, că femeia ocupă locul prim.

Femeia, spre a se reprezenta cu demnitate în acest rol frumos al ei, trei considerațiuni trebuie să respecte totdeauna. Aceste sunt: toaleta, portarea și conversațiunea ei.

Se înțelege, că nu poate să fie scopul nostru d'a octroiă niște reguli de toaletă pentru salon. Asemeni reguli nici că pot să existe. Fie-cine își alege după gustul seu individual ce-i șede mai bine. Alegerea e liberă.

Dar totuș ore să nu aibă acesta libertate ore-cari margini? Cugetă ore fie-care femeie când se îmbracă, decă frumuseța sa fizică în costumul toaletei sale va forma un tablou armonios, decă ea va face o impresiune artistic-e-tetică?

Îmi ieu voia a dubita, că damele totdeauna ar medita la alegerea toaletei lor de salon; și cu toate aceste îmbrăcăminte lor nicăiri nu contribuie în așa măsură ca în salon, ca splendoarea aranjamentului să devină și mai frumoasă prin forma și culoarea toaletei. Bărbații cu toaletele lor sărace în colorii, dau contingent de ajuns, pentru ca tabloului să nu-i lipsescă nici umbra ce redică atât de mult lumina.

Nu este totdeauna o vanitate de combătut, decă femeia dorește să placă; din contra, femeia are datorită să placă, dar numai aceluia, de a căror judecată morală e convinsă. Așa dară nu moda, ci gustul dezvoltat artistic are să fie motivul în simfonia de toaletă a salonului. Și acesta observațiune stărnește în noi regula, că toaleta are să fie până la un grad plin de stil.

Ori cine, care posedă cel puțin noțiunile elementare ale esteticeii, va simți o impresiune comică, decă de exemplu în o sală aranjată în stil gotic va vedea o damă ce poartă un costum rococo. Este foarte nedrept a dice, că ce e modă, ne place, și îndată-ce nu mai e modă, ne displace. Frumosul ne place totdeauna și uritul în modă place numai celora cu gust stricăt. Altfel cum ar fi posibil, că portul grecilor și romanilor, costumul Renaissance încă și astăzi ne încântă?!

Toaleta pentru salon mai întâiu de toate are să fie mai bogată decât obiceiul îmbrăcăminte de casă, mai bogată cea de seară decât cea din zi, de și doamna casei și cele ce aparțin casei trebuie să evite d'a se îmbrăca mai splendid decât damele ce se află la ele. Juvaerele și metalurile scumpe au un aspect mai răpitor la lumina artificioasă, decât la aceea a zilei. Așa dară seara să se întrebuițeze juvaere cât de multe. Ziua să se pună așa numitele camee-broche.

Coda rochiilor numai cu mare nedreptate s'ar alungă din saloane. Nimic n'are așa efect ca o codă bine potrivită, decă aceea nu e prea lungă, prea grosă și susurătoare. Deci este mai bine să se gătescă din stofe moi, din lână, Cachmir sau din mătăsa.

Însă la toaletă culoarea e cestiunea de frunte. La anul 1801 senatul Parisului a dat o serbare mare. În antisala palatului Luxembourg, în care se ținu serbarea, conveniră: soția primului consul, frumoasa Iosefina Beauharnais și cumnata ei nu mai puțin frumoasa Paulina Borghese, care mai târziu deveni principesa Borghese. Iosefina era în mătăsa roz deschisă cu broderii de aur; Paulina în atlas galben oranjiiu cu aur.

Înfricată zări Iosefina toaleta splendidă a cumnatei sale.

— Dumneadeule, — exclamă ea, — pentru ce ți-ai ales astăzi toaletă galbenă, soră?

— De ce nu? — răspunse cu fală sora lui Napoleon, — se potrivește bine părului meu.

— Sigur, însă salonul festivității are mobile verzi.

— Nenorocită ce sunt! — exclamă principesa. Dta, doamnă, vei fi ca un boboc de roșă, pe când eu!

... Dar de unde știi culoarea mobilelor?

— M'am informat, — dice Iosefina și intră cu suris amabil în sală; ier Paulina se întorse în palatul ei, spre a-și schimba toaleta.

Acăsta este o mică explicațiune a regulii, că o damă la alegerea toaletei sale trebuie să se gândească la toate, chiar și la mobilele salonului în care are să meargă.

Se înțelege, că toaleta totdeauna are să formeze un întreg complet. Una din renumitele dame ale modei a spus odată: „Se cunoșce pe batista ei, că ciorapii nu i se potrivește toaletei“.

Florile sunt o înfrumșetare foarte plăcută, de aceea chiar și damele mai înaintate fac rău decă nu se servesc de ele. Alegerea lor însă reclamă gust bun, și au să se potrivească în toate cu toaleta.

Multe de toate trebuie să se considere la compunerea unei toalete de salon.

Rosa Trandafir.

S u v e n i r e a .

— La ilustrațiunea din nr. prezente. —

În budoarul seu elegant, ce răspândește miile de farmeci, într'un aer parfumat, zace pe un divan mola frumoasă doamnă a castelului.

Capul ei grațios se rașemă pe dalba-i mână, ca și o ramură a pomului pe o proptă; ramura e grea de fructe, ier capul ei de gânduri înfricoșate.

Și spiritul ei pornește prin câmpia trecutului, nișuind să-și aducă de acolo vr'o mângăere; dar însădar, aripele memoriei sale nu-i aduc vr'o crengă de oliv, ci o suvenire tristă.

Ea începe să frunzărescă firele aceleia, căci ori cât de tristă e suvenirea, petrecem bucuroși la ea. Lacrimile tocmai așa ușorază durerea ca mângăierea cea mai dulce.

Firele suvenirii sale sunt niște epistole. Are un plic de ele. Le păstrează încă din timpul când dâna a fost fetă fecioră.

Ah! ce timp frumos era acela! O frumuseță sărbătorită în genere, adorată de toți bărbații, viața ei părea un raiu pământesc, și credea că are să fie cea mai fericită pe pământ.

Dar în curând se desamăgi. Voința părintească nu o lăsa să se mărite după alesul inimii sale, pentru că acela era sărac; ci fu silită a-și da mâna unui holteiu tomat, dar bogat.

Amorul junelui ei, bucuria lui și în urmă deserațiunea aceluia se află schițate în acele scrisori, pe cari frumoasa doamnă le recetește doră a miia oră. Le cetește, apoi le scapă jos...

A trecut timp îndelungat de atunci și în intervalul acesta s'a întâmplat evenimente înfricoșate.

Fostul ei adorator, creșându-se tradat, ș-a propus să se resbune. Și resbunerea lui nici decât nu fu cavalerescă. Începu a răspândi știri compromițătoare pentru dâna.

Bărbatul auzi acăsta. Provocă la duel pe insultător și glonțul lui stinse viața acestuia.

Și ea a trebuit să-și înnece lacrimile, să-și sugru-

me durerea și se mulțămescă aceluia pe care nu l'a iubit nici odată, că a omorât pe acela pe care dânsa și acum il iubește...

Grea sörte...

Nici o rađă de bucurie nu i-a rămas din trecut, decât — suvenirea.

I H.

Literatura si arte.

Nr. 2 al „Şeşetorei“ cuprinde aceste materii: Un glas dela şat, de Isaia Schinteie; Ce are economul? poesie de Teodor Mărginean; Ţiganul leneş, istoriöră poporală din Bucovina, de S. Fl. Mărian; Minciuna și Adevărul, poveste de L.; A sosit ierna gerösă, poesie de Sim. P. Simon; Jucăria care face paf, de Emil Mas; Dicătoře în versuri, de Ioan Petran; Biografia episcopului dr. Victor Mihali; Ingropat de viu, o întâmplare ä la Tanner; Doine și hore din Ardeal, de I. Pop Retegan; Uu rëu mare, adeca beutura de rachiu, de Marcu Emilian; Tatäl nostru, poesie de V. P.; Economia viteilor, vitele länöse, de M. A.; Cultura mërului și a përului, de M. A.; Svaturi bune, de Simeon Rotar; Unele dicătore, de Teodor Hirst; Însëmnări de folos. Partea umoristică, sub titlul: „Gura Satului“: Scrisorile lui Păcala cătră Tândala; Igeniştii, poesie; Pentru'un pic de sărutat, satiră poporală, de S. Fl. Mărian; Păcala ca mireasă, anecdotă poporală, de Pavel Chines; Pentru ce nu ese „Amvonul“, de un prenumerant al „Amvonului“; Deslegarea ghiciturei din nr. 1; Convorbire între Hodorosc și Trosc; Scrisörea lui Şloim cătră Gloim; Prima cuvëntare a deputaţilor români; Ce nu înţeleg eu? Doi libristi din Lugos. Ilustraţiuni: Portretul episcopului dr. Victor Mihali; Ilustraţiuni umoristice: Gura Satului în bal mascat, Tëscul. „Şeşetoreä“ ese odată pe lună, cu cuprins de 2 cöle, costă pe an 2 fl., dar prenumeratiunile se primesc numai pe anul întreg; se vinde și cu exemplarul, în învelitöre, la editură și la corespundinţi, preţul 20 cr. Redactorul și editorul „Şeşetorei“ este Iosif Vulcan.

✧ **Pentru advocaţi.** La Bucureşti a eşit de sub tipăr la doile supliment la codicile române, cuprindënd töte legile, decretule și regulamentele dela anul 1875 până la finele anului 1881, cu anotaţiuni de B. Boerescu. Preţul unui volum este 12 lei.

✧ **Di dr. C. I. Istrate** a publicat la Iasi o lucrare intitulată: „Despre importanţa și rolul chimiei în şciințele medicale“. Nu ni s'a trämis.

✧ **„Rumänische Märchen“.** Acesta e titlul unei cărți frumöse, care a apărut la Lipsia în limba germană și conține döue-đeci de povești poporale române traduse de dna Mite Kremnitz, care a mai presintat publicului german și alte traduceri din limba română, alese cu gust și severşite cu succes. Traducătörea e cumnata dlui T. Maiorescu, și cartea e dedicată ficei dlui Maiorescu, domnişörei Livia.

✧ **Teatru de diletanţi în Braşov.** O trupă de diletanţi români din Braşov va represintă de curënd în sala gimnasiului de acolo opereta „Craiu nou“, de dl V. Alecsandri, pentru care dl Ciprian Porumbescu a scris o musică frumösă și naţională, precum și comedia „Remăşagul“, tot de dl V. Alecsandri. Acësta interesentă represintaţiune se va tiné la 12 martie st. n.

✧ **„Columna lui Trăian“,** revistă mensuală pentru istorie, lingvistică și psihologie poporală sub direcţiunea dlui B. P. Hăşdeu, a apărut ierăş ca serie nouă, anul III. Broşura nr. 1 pe ianuarie are următorul sumar: Monumente pentru istoria țerei Fagăraşului, de N. Densuşan; Un nou punct de vedere asupra ramificaţiunii gramaticiei comparative de B. P. Hăşdeu; Din obiceiurile juridice ale poporului român din districtul Bacău de Climescu Cărpan și Petrovan; Limba botanică a țe-

ranului român de dl dr. Brândza; Manuscriptul românesc din 1574 aflător la Londra în British Museum de B. P. Hăşdeu; Din anecdotele poporului român de E. Baican; Cronică.

✧ **Diaristic.** ✧ *Revista Societății „Progresul“* se numeşce o nouă föie periodică literară, care a apărut la Bucureşti și va eşi odată pe lună. — *Cucurigu Gaguu!* este a döua föie umoristică apărută de câtva timp la Galați. ✧ *„Scöla Română“* este titlul unui organ edat de Societatea corpului didactic din Prahova, care a apărut la Ploesci și va eşi de döue ori pe lună. — ✧ *„Biserica și Scöla“* din Arad ș-a schimbat redactorul. Cel de pân'acuma, referentul bisericesc dl Augustin Hamsea a repăşit, și în locul dsale a intrat dl Vincenţiu Mangra.

✧ **Musicalie nouă.** La Táborszky și Parsch în Budapesta a apărut: „Az öreg béres. Györy Vilmos népszinnművének eredeti dalai“, de Szentirmay Elemér. Preţul 1 fl. 50 cr.

C e e n o u ?

✧ **Sciri personale.** ✧ *Di B. P. Hasdeu* a fost ales membru al Societății lingvistice din Paris. ✧ *Frații Srager*, librari-anticari din Iasi, au oferit pentru muzeul Academiei Române o colecțiune de timbre postale dela începutul circulației lor în Moldova și până astăđi, precum și o colecțiune de fotografii ale ömenilor iluștri din România. ✧ *Di T. Maiorescu*, după cum s'a anunțat, ține ađi la 3 marte o conferință la Iasi în salönele dömnei Maria Rosetti Răsnovean, în profitul comitetelor unite. ✧ *Dra Panteliiu*, o jună de 15 ani, una din elevele conservatoriului român din Bucureşti, a debutat cu mare succes într'un concert la Nizza.

✧ **Regina României,** precum ne spune buletinul din 14/26 febr., după câteva ñile de ameliorare a bölei de care suferë, se află ierăş în pericol. S'a constatat în ñiua de 11/23 febr. propagarea inflamaţiunii urechei interne cătră părşile osöse învecinate, dobândind astfel durerile o nouă intensitate. Acësta impregiurare a reclamat o incisiune profundă, spre a se evită progresele bölei. Operaţiunea s'a executat în 13/25 febr. În urma acesteia regina s'a simşit mai uşorată, nöptea următöre a fost mai linişcită. În ñilele următöre durerile s'au imputinat.

✧ **Serbarea presei în Bucureşti,** a produs un venit de 26,000 lei. Din acestia comitetul a dat 13,000 lei dlui Krembser, proprietarul circului ars. Ceialalți avënd a se împărți Românilor săraci, comitetul a otărit a se da 5000 familiilor cari au voit să emigreze din Bănat, 500 Societății de ajutor pentru copii săraci, 300 lei Societății pentru învățatura poporului român. Restul se va împărți la persöne sărace din capitală.

✧ **Alegeri sinodali.** Pentru sinödele eparchiilor gr. or. din Sibîiu, Arad și Caransebeş s'au publicat alegerile de deputați, cari se vor întâmplă în luna curentă.

✧ **Statua lui Lazar.** Sëptëmăna trecută s'a ținut la Bucureşti o întrunire cu scopul d'a alege un comitet definitiv, care să activeze redicarea statuei lui George Lazar. S'a ales un comitet de 17 persöne, și anume dnii: gen. Christian Tell, V. A. Urechia, Dumitru Brätian, Cariagdi, Teodor Aman, G. Missail, Nic. Ionescu, Petre Cernătescu, D. Gusti, Petre Grădiştean, D. Ananescu, C. F. Robescu, St. Mihăilescu, I. Mărescu, G. O. Garbea, Ghenadie Enăcean, dr. Negură și F. Crassan.

✧ **Societatea enciclopedică** se numeşce o nouă Societate înființată de curënd la Bucureşti. Comitetul acestei Societăți este astfel compus: preşedinte dl B. P. Hăşdeu, vice-preşedinti dnii D. Butculescu și T. Aman; secretari dnii Frideric Damé, St. Sihlean și A'

Macedonschi; membrii dnii P. Ghica, N. Cucu St., col. C. Baruzzi, C. Polys, C. Olănescu, dr. Severin, N. Cerchez, C. Năcescu; cassier dl Trotean.

× **Prelegeri populare în Iași.** S'a otărit a se ține în Iași mai multe prelegeri populare de duminică. Iată programa și numele persoanelor ce s'au însărcinat a ține acele prelegeri: dl G. Pan despre idealul în artă și literatură, dl A. D. Xenopol despre muncă și petrecere, dl C. D. Dimitrescu despre progres și evoluție, dl G. Pan despre poezie și știință, dl C. D. Dimitrescu despre prețul vieții, dl A. D. Xenopol despre educațiune în familie.

În balon la Polul Nord. Lăsând pe faimosul Nordenskjöld și pe alți ca densusul să străbată ghiățele Nordului pe apă, comandantul Cheine din marina engleză și amicul seu locotenentul american Șvatz, și-au propus a vizita polul Nord prin vârtejul norilor, cu balonul. Spre reușita îndrăzneței lor întreprinderi au și început a strînge bani și în curînd vor realisa, pôte, această svînturată idee. Peste puțin acești doi aeronauți, se vor duce la baia Sant-Patrick, aflată la 495 mile engleze departe de pol, spre a stabili trei stațiuni unite printr'o linie telegrafică și unde, în curs de un an vor face toate observațiunile necesare asupra condițiunilor meteorologice și direcțiunii vînturilor în acea regiune. În același timp se vor construi trei balóne destinate a se înălța spre Nord în vîra anului 1883 când vîntul va păre favorabil. În fie-care din aceste balóne se vor urcă numai câte trei ómeni, luând cu sine proviziuni pentru șese săptămâni. Balónele vor fi totdeuna în comunicațiune cu stațiunile de care vorbirăm, prin mijlocul unui fir. Distanța dela baia Sant-Patrick la Pol se crede că s'ar puté străbate în timp de 24 óre.

× **Reuniunea română de pompieri în Cacova** lângă Oravița s'a înființat de curînd la inițiativa dlui avocat Timoteu Miclea. Președinte fu ales numitul domn avocat, notar dl Trăian Simția, cassar dl Păun Cimponeriu, comandant suprem tot dl acesta, subcomandanți dnii Trăian Simția și Iacob Klauber, econom dl Paul Cimponeriu, fișc dl Tim. Milea. S'a dat și un bal în folosul reuniunii, care — precum scriserăm în nr. trecut — a produs un vinit curat de 36 fl. 90 cr. Iată acuma numele contribuitorilor: Dnii Tim. Miclea adv. 5 fl. Paul Cimponeriu not. cerc. 4 fl. Iacob Klauber 3 fl. Ioan Andrejcoviciu 2 fl. A. Herzenfeld 2 fl. H. Zapletal 2 fl. Iosif Matavovsky 2 fl. Emil Valter 2 fl. Iosif Kakujay 2 fl. Iosif Hillebrandt 2 fl. Anton Schmidt 2 fl. Dionisiu Crenian 2 fl. Carol Walatschek 2 fl. Trăian Linția 2 fl. Iosif Gigeringer 2 fl. Teodor de Pap 2 fl. Foție Adamescu 2 fl. Ioan Klauber 2 fl. R. Richter 2 fl. Adolf Singer 2 fl. Martin Pincu 2 fl. Alesiu de Jagodics 2 fl. Zenobie Miu 2 fl. Pavel Cimponeriu not. cerc. Oravița 2 fl. Alesiu Popoviciu not. cerc. Geovaț 2 fl. Adolf Severin 1 fl. 50 cr. Adolf Rebmann 1 fl. 50 cr. Alesiu Popoviciu 1 fl. 50 cr. Ignățiu Freischberger 1 fl. 50 cr. Adolf Schlesinger 1 fl. 50 cr. Dșóra Hausknecht 1 fl. 50 cr. Iosif Reich 1 fl. 50 cr. Ioan Springer 1 fl. 50 cr. Ioan Benda 1 fl. 50 cr. Vincențiu Popoviciu 1 fl. 50 cr. Dr. A. Maniu 1 fl. Ioan Merșia loc. în pensiune 1 fl. Moritz Klauber 1 fl. Ioan Soós 1 fl. Păun Cimponeriu 1 fl. Pavel Bordan 1 fl. Iosif Novac 1 fl. Ștefan Șutila 1 fl. Carol Feigel 1 fl. Petru de Jagodics 1 fl. Ilia Grema 1 fl. Ioan Dolicsek 1 fl. E. Spielmann 1 fl. Ignatz Slinger 1 fl. Ioan Popa 1 fl. Iosif Buzian 1 fl. N. Ketzenmacher 1 fl. Mih. Remeș 1 fl. Carol Valter 1 fl. I. Marsovsky not. cerc. Comorișce 1 fl. Ioan Botoș 1 fl. Petru Corcan 1 fl. Trifon Miclea

1 fl. A. Ivașcoviciu 1 fl. Sofroniu Gaita inv. Ticvaniumare 1 fl. Georg Hell 1 fl. Dnii gendarmi Szekrényessi, Kocsis și Etidy fie-care câte 1 fl.

Au murit: **Ioan Fagarasian**, unul dintre cei mai prețuiți măestri din Timișóra, om cu dréptă judecată și român curat la suflet, la 26 febr. în etate de 66 ani. — **Maria Balinth** n. Roșu, soția dlui fic reg. montan din Roșia Abruului dr. Adalbert Balinth, în etate de 27 ani, la 20 febr. × **Florian Varga**, jude regesc cercual în Szolnok, după un morb îndelungat, în Budapesta, la 23 febr., în etate de 56 ani; repausatul a fost odată și deputat la dietă, ales din cercul St. Ana, comitatul Arad. × **Vasiliu Boitor**, cel mai bătrîn preot al diecesei Arad, la Pâncota, în 7 febr., în etate de 87 ani și în al 63-le al preoției sale.

Ghicitură anghiuarie

de B. O. Popescu.

A

	1	a	1					
	2	a	a	a	2			
	3	a	c	c	e	f	3	
7	f	i	i	i	i	i	l	7
	4	l	l	l	m	m	4	
	5	r	r	z	5			
	6	z	6					

B

Literele imprășciate din figura de sus se se 'nlocuiesc cu cuvintele de sensul următor:

- 1—1. O literă dela începutul alfabetului.
- 2—2. La declinațiunea cuvintelor sînt 6.
- 3—3. Un nume de botez masculin.
- 4—4. Cu lucrul greu al, mînilor își câștigă pînea de tóte zile.

5—5. O silabă fără nici un înțeles; însă adaugînd litera, care formeză șirul inferior al 6-le, ne dá: un instrument vechiu musical; ne dá însă și titlul unei colecțiuni de poesii, mai decurînd apărută.

7—7. Titlul unei foi literare din Austro-Ungaria, care titlu se fie legibil și în linia de mijloc (A—B) din sus în jos cetîndu-se.

Terminul de deslegare e 15 martie. Ca totdeuna, și de asta-dată se va sorti o carte între deslegători.

Deslegarea problemei de șac din nr. 5:

<i>Alb.</i>	<i>Negru.</i>
1. d8—g8	1. e7—d6
2. g8—g4	2. După plac.
3. g4—f4; e4, g7 și matt.	

Bine au deslegat-o dómnele: Lucreția de Görög n. de Pap, Emilia Onciu n. Ciavoșchi și domnișóra Iconia Borca.

Premiul l'a câștigat dómna Lucreția de Görög n. de Pap în Orșova.

Călindarul săptămânei.

Ziua sept.	Numele sântilor și sărbătorile.		Sorele resare	Sorele apune	
	sl. v.	sl. n.			
Dumineca	21	6	Păr. Timoteiu.	6 39	5 45
Luni	22	6	Afl. ss. móste d. E.	6 37	5 47
Mărți	23	7	Muc. Policarp.	6 35	5 49
Mercuri	24	8	† Afl. cap. St. Ioan.	6 33	5 51
Joi	25	9	Păr. Tarasie Arpp.	6 30	5 53
Vineri	26	10	Păr. Porfirie Episc.	6 28	5 55
Sâmbeta	27	11	Păr. Proc. Decap.	6 26	5 55

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tipariul lui Eugeniu Hollósy în Oradea-mare. Strada principală nr 274.